

Висновок

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Козира Юрія Руслановича на тему «Державне регулювання розвитку ринку електронних платежів в Україні», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка»

Актуальність теми дисертації

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки важливого значення набуває розвиток електронних платіжних систем. Поширення інформаційних технологій, зростання рівня інтернетизації суспільства, активне використання мобільних пристроїв та електронної комерції сприяють формуванню нових фінансових інструментів і механізмів здійснення розрахунків. У цьому контексті ринок електронних платежів стає одним із ключових елементів фінансової інфраструктури держави, забезпечуючи швидкість, зручність і безпеку проведення фінансових операцій та стрімким зростанням обсягів безготівкових операцій та активним впровадженням інноваційних платіжних технологій.

Поступовий перехід українського суспільства до безготівкової економіки та зростання довіри населення до електронних платіжних інструментів. Активне використання банківських карток, мобільних додатків, інтернет-банкінгу, електронних гаманців та безконтактних технологій значно спрощує фінансові операції як для споживачів, так і для підприємств. Крім того, розвиток електронних платежів сприяє підвищенню прозорості фінансових потоків, зменшенню тіньової економіки та покращенню контролю за грошовим обігом у країні. Водночас спостерігається активне розширення платіжної інфраструктури. В Україні постійно зростає кількість платіжних терміналів, банкоматів, онлайн-платформ та сервісів дистанційного банківського обслуговування. Розширення платіжної інфраструктури забезпечує доступність електронних платежів для широких верств населення та стимулює подальше зростання цифрових фінансових послуг.

Особливої актуальності розвиток електронних платежів набув у контексті цифровізації державних послуг та інтеграції фінансових технологій у різні сфери економічної діяльності. Сучасні платіжні сервіси активно використовуються у сфері електронної комерції, державних онлайн-сервісів, транспорту, комунальних платежів та інших галузях. Це дозволяє суттєво скоротити витрати часу на проведення фінансових операцій, підвищити ефективність обслуговування клієнтів і стимулювати розвиток електронної економіки загалом. Окрім того, важливим аспектом є інтеграція українського платіжного ринку до міжнародного фінансового простору. Гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами, розвиток фінтех-компаній та впровадження новітніх платіжних технологій створюють передумови для підвищення конкурентоспроможності української фінансової системи та її інтеграції у глобальний цифровий ринок.

На сьогодні ринок електронних платежів в Україні демонструє динамічний розвиток та відіграє важливу роль у формуванні сучасної цифрової економіки. Його подальше вдосконалення сприяє підвищенню ефективності фінансової системи, розширенню доступу населення до фінансових послуг та зміцненню економічної стабільності держави. У зв'язку з цим дослідження розвитку ринку електронних платежів, визначення його сучасних тенденцій, проблем і перспектив є важливим науковим і практичним завданням.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри

Проведене Козирем Ю. Р. дослідження узгоджується з науковою тематикою кафедри математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Козир Ю. Р. був співвиконавцем наукової теми «Механізм управління ефективністю та стійкістю функціонування соціально-економічних систем в умовах трансформації економіки України» (державний реєстраційний номер 0122U001528, термін виконання 01.01.2021–31.12.2025), у межах якої інтегровано підходи до державного регулювання платіжного ринку в загальну концепцію управління соціально-економічними системами в умовах цифрової трансформації; розроблено інструментарій координації дій органів державної влади, регуляторів та учасників ринку електронних платежів у контексті системних економічних змін; запропоновано механізми державного управління фінансовими ринками як складову забезпечення стійкого функціонування соціально-економічних систем

Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі математики та економіки Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Науковий керівник – д.е.н., професор Рибчук А.В.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Козира Ю. Р. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Результати перевірки; схожість: 2,71 %; коефіцієнт цитування: 1,32 %; вилучень: 0,32 %. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Внесок автора в роботи, виконані у співавторстві, відображено в переліку опублікованих праць за темою дисертації.

Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій

Наукові положення та висновки є достовірними та обґрунтованими, оскільки вони підтверджуються фактичними даними, добре узгоджуються з теоретичними положеннями, перевірені за результатами апробації на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Обґрунтованість і достовірність одержаних дисертантом результатів забезпечена опрацюванням ним статистичним даних *Державного Комітету статистики* України, матеріалів періодичних видань та засобів масової інформації, ресурсів мережі Інтернет, Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Банку міжнародних розрахунків, результатів досліджень автора, комплексним застосуванням методів наукового пізнання.

Ступінь новизни основних результатів дисертації порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних підходів та прикладних рекомендацій щодо удосконалення державного управління системним розвитком ринку електронних платежів. Зокрема, у дисертації:

вперше:

– розроблено й апробовано комплексний економетричний підхід, що поєднує множинний регресійний аналіз та модель векторної авторегресії, для дослідження впливу платіжної інфраструктури, кібербезпеки, соціально-економічних та поведінкових чинників на розвиток ринку безготівкових розрахунків, комплексної взаємодії факторів динаміки безготівкових платежів, а також конкурентних чинників на частку безготівкових розрахунків шляхом інтеграції індексу концентрації ринку, частки домінуючого платіжного оператора, макроекономічних показників та рівня транзакційних комісій, що є важливим для удосконалення антимонопольної та регуляторної політики у сфері розвитку платіжних послуг в Україні (*п. р. 2.2*);

удосконалено:

- концептуальні положення ролі ринку електронних платежів у національній економіці шляхом переходу від його традиційного розуміння як інфраструктурного механізму забезпечення безготівкових розрахунків до трактування як системоутворювального чинника економічного зростання та економічної безпеки держави, що проявляється у виокремленні системної сукупності завдань цього ринку для цілей розвитку і для забезпечення економічної безпеки за макроекономічним, фінансовим, зовнішньоекономічним, соціально-демографічним, виробничо-ресурсним та інвестиційно-інноваційним компонентами, що дозволяє підвищити узгодженість і результативність стратегічної державної політики у сфері електронних платежів (*п.р. 1.1*);

- теоретико-методологічні засади державного регулювання розвитку ринку електронних платежів шляхом визначення провідних предметів державного впливу та їх структурування у домінанти поступу ринку за трьома взаємопов'язаними контурами: (1) інфраструктурно-технічним і технологічного

забезпечення суб'єктів ринку, (2) ринкового середовища та (3) регулювання розвитку ринку, поєднання яких дозволяє сформувати цілісний системний підхід до державної політики, забезпечити узгодженість регуляторних, інституційних і технологічних рішень та більш повно й точно ідентифікувати регулюючі фактори розвитку ринку електронних платежів у сучасних умовах (*n. p. 1.3*);

- методико-інституційні засоби регулювання ринку електронних платежів, а саме, на відміну від існуючих підходів, які переважно розглядають розвиток платіжних систем у стабільних умовах або зосереджуються на технологічних аспектах, запропоновано підхід до аналізування адаптивного характеру та здатності до оперативної трансформації ринку електронних платежів в критично складних умовах повномасштабної війни у відповідь на безпрецедентні зовнішні шоки, що дозволило виявити специфіку функціонування та регулювання досліджуваного ринку в умовах довготривалої воєнної кризи, показати як Закони України «Про платіжні послуги», «Про віртуальні активи» та численні підзаконні акти НБУ не лише забезпечили стійкість платіжної системи, а й виступили каталізаторами її прискореної цифровізації, що є відмінною рисою розвитку ринку електронних платежів у країнах з воєнним конфліктом (*n.p. 2.3*);

- інструментарій підвищення ефективності державного регулювання розвитку ринку електронних платежів в умовах воєнного та повоєнного відновлення шляхом обґрунтування сукупності проактивних економічних стимулів та підтримки стратегічних інновацій (включаючи *CBDC*, цифрову ідентичність та інтеграцію платіжного ринку України у *SEPA* й *EPI*) шляхом інтеграції програм державного стимулювання, фінансування *FinTech*-проектів, зміцнення технологічної зрілості та довгострокової конкурентоспроможності ринку для формування адаптивних сценаріїв регулювання досліджуваного ринку (*n.p. 3.3*);

отримали подальший розвиток:

- класифікація форм електронних платежів, зокрема, на противагу найбільш уживаним у науковій та практичній площині формам (банківські платіжні картки, інтернет- та мобільні платежі, електронні гаманці), розроблено розлогу типологію форм електронних платежів, у межах якої форми, типи і види електронних платежів систематизовано за групами: за технічним походженням електронних платежів, за видом електронного носія електронних грошей, за типом платіжної системи, за основними технологіями цифрових платежів, за підходом до управління, за механізмом проведення електронних платежів та ін.; такий підхід забезпечує методико-прикладні переваги у вигляді підвищення повноти ідентифікації сучасних і новітніх платіжних інструментів, розширення аналітичних можливостей оцінювання розвитку ринку електронних платежів та обґрунтування диференційованих інструментів державної політики його регулювання (*n. p. 1.2*);

- методичний підхід до аналізу динаміки платіжної поведінки шляхом розробки моделі моніторингу на основі деталізованих періодичних даних (квартальних, дев'ятимісячних), яка дозволяє ідентифікувати проміжну

динаміку, виявляти короткострокові коливання та оцінювати темпи проникнення цифрових рішень у щоденні практики населення, а також забезпечує вищу точність у верифікації гіпотез щодо еластичності платіжної поведінки в умовах макроекономічної турбулентності; впровадження розробленої моделі дозволило встановити кореляцію між стійкістю безготівкових розрахунків та адаптивністю фінансової інфраструктури до викликів воєнного часу (*н.р. 2.1*);

- науково-прикладні положення стратегування та застосування системного підходу до державної політики розвитку ринку електронних платежів за рахунок системної інтеграції інфраструктурних, технологічних, регуляторних, поведінкових та безпекових чинників для формування комплексної стратегії державного регулювання ринку в умовах воєнного та поствоєнного періоду через врахування відкладених ефектів інвестицій, міжнародної допомоги, старіння інфраструктури, кіберзагроз і регуляторних затримок, що відрізняється від попередніх методик, які не враховували відкладені та мультиплікаційні ефекти, і яка дозволяє точніше прогнозувати інтегральний показник безготівковості та своєчасно коригувати державні пріоритети (*н.р. 3.1*).

Теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Використання результатів роботи.

Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційному дослідженні, мають важливе теоретичне та практичне значення, оскільки комплексно розкривають сучасні тенденції розвитку ринку електронних платежів та визначають стратегічні напрями його трансформації в умовах цифровізації економіки. Отримані здобувачем результати становлять суттєвий внесок у розвиток наукових підходів до обґрунтування пріоритетів, принципів і механізмів державної політики у сфері регулювання та стимулювання розвитку ринку електронних платежів, з урахуванням міжнародного досвіду та національних особливостей. У дисертаційному дослідженні розроблено цілісне теоретико-методологічне забезпечення державного регулювання розвитку ринку електронних платежів в Україні, що включає удосконалений категоріально-понятійний апарат, систематизацію факторів впливу на функціонування ринку, а також обґрунтування принципів і функцій державної політики у цій сфері.

Запропоновано відповідний інструментарій державного регулювання, який охоплює нормативно-правові, економічні, організаційні та інформаційно-технологічні механізми впливу, спрямовані на забезпечення стабільності, безпеки та інноваційності розвитку платіжного ринку. Окрему увагу приділено формуванню методичних підходів до оцінювання ефективності державного регулювання ринку електронних платежів, що дозволяє здійснювати моніторинг його розвитку, виявляти ключові ризики та своєчасно коригувати регуляторні рішення. Представлені рекомендації можуть бути використані органами державної влади при розробленні стратегічних документів, а також фінансовими установами та іншими учасниками ринку – для підвищення

ефективності їх діяльності в умовах динамічних змін цифрового середовища. Запропоновані в роботі підходи дозволяють удосконалити систему державного управління платіжною інфраструктурою, зокрема шляхом підвищення прозорості регуляторного середовища, посилення захисту прав споживачів фінансових послуг, розвитку інноваційних платіжних технологій та розширення доступу до електронних фінансових сервісів для різних категорій населення і суб'єктів господарювання.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження полягає у можливості їх безпосереднього використання в процесі формування та реалізації державної політики регулювання ринку електронних платежів в Україні в умовах цифрової трансформації фінансової системи та повоєнного відновлення економіки. Отримані результати можуть бути застосовані у діяльності органів державної влади, регуляторних і наглядових органів, фінансових установ, платіжних організацій та суб'єктів господарювання з метою підвищення ефективності функціонування ринку електронних платежів, забезпечення прозорості платіжної інфраструктури, посилення фінансової безпеки та зниження системних ризиків у платіжній сфері. Практичну цінність результатів підтверджують відповідні акти та довідки про їх впровадження і використання в діяльності зацікавлених установ та організацій. Значимість результатів дослідження підтверджена довідками про їх практичну цінність. Зокрема, результати наукових досліджень автора було використано в діяльності АТ БАНК 3/4 при розробці внутрішніх регламентів банку, що сприяє підвищенню ефективності інтеграції систем миттєвих платежів (instant payments) та забезпечення високого рівня безпеки транзакцій під час відкритого банкінгу (open banking) (Довідка № 101/ 56- 4 від 17 лютого 2026 р.), у Філії Львівського обласного управління АТ «Державний ощадний банк України» щодо розвитку інноваційних банківських сервісів у сфері електронних платежів через впровадження новітніх фінансових технологій, мобільних платіжних додатків, цифрових гаманців та інших сучасних інструментів дистанційного банківського обслуговування (Довідка № 111.196 – 48/1503 від 09.03. 2026 р.).

Науково-практичні результати дисертаційного дослідження використовуються у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка при викладанні дисциплін: «Державне регулювання економіки», «Маркетинг», «Фінанси», «Економіка і фінанси підприємств». (Довідка № 1839 від 31.12.2025).

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Основний зміст роботи опубліковано у 25 наукових працях серед яких 8 статей у наукових фахових виданнях, 17 матеріалів конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ *Статті у наукових фахових виданнях*

1. Козир Ю. Р., Рибчук А. В. Стратегічні вектори державної політики

розвитку ринку електронних платежів в Україні. *Національні інтереси України*. 2026 № 1. С. 937-946. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1\(18\)-935-946](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2026-1(18)-935-946)

2. Козир Ю. Р., Рибчук А. В. Системність інструментів державної політики активізації українського ринку електронних платежів. *Наукові перспективи*. 2026, № 1. С. 1027-1037. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-1\(67\)-1024-1037](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2026-1(67)-1024-1037)

3. Козир Ю. Р. Теоретичні засади державного регулювання національного ринку електронних платежів. *Економічні горизонти*. 2025, №3. С. 64-71. DOI: 10.31499/2616-5236.2(31).2025.328919.

4. Козир Ю. Р., Рибчук А. В. Динаміка розвитку платіжного ринку в Україні. *Економічний простір*. 2025, № 205. С. 219-224. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.205.219-224>

5. Козир Ю. Р. Еволюція нормативно-правового регулювання розвитку ринку електронних платежів в Україні. *Ефективна економіка*. 2025, № 9. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.9.8>.

6. Козир Ю. Р. Електронні гроші як елемент національної платіжної системи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024, № 16. С. 221-225. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.16.221.

7. Козир Ю. Р. Цифрові розрахункові послуги в системі конкурентних переваг національного ринку електронних платежів. *Агросвіт*. 2024, № 21. С. 156-162. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.21.156.

8. Козир Ю. Р., Рибчук А. В. Перспективи використання банківських електронних засобів платежу. *Бізнес Інформ*. 2023, № 2. С. 216-222. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-2-216-222>.

Публікації за матеріалами конференцій

9. Козир Ю. Р. Необхідність державного регулювання ринку електронних платежів. Теорія модернізації в контексті сучасної світової науки : матер. IV міжнар. наук. конфер. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2025. С.139-142.

10. Козир Ю. Р. Цифровізація як фактор конкурентоспроможності національної платіжної системи. Modern directions and movements in science : матер. V міжнар. наук.-практ. конфер. Люксембург. 2025. С. 33-35. (0,15 д. а.).

11. Козир Ю. Р. Структура суб'єктів ринку електронних платежів в Україні. Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень : матер. VII міжнар. наук. конфер. Полтава : Міжнародний центр наукових досліджень. 2025. С.137-139.

12. Козир Ю. Р. Державні інструменти мінімізація впливу ризиків на ефективність ринку електронних платежів в Україні. Ефективні механізми господарювання в контексті сучасної економічної теорії : матер. міжнар. наук.-практ. конфер. Львів–Торунь : Liha-Pres, 2025. С.48-51.

13. Козир Ю. Р. Переваги та ризики удосконалення національного ринку електронних платежів. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностні

сценарії та перспективи розвитку : матер. VII міжнар. наук.-практ. конфер. Херсон – Хмельницький. 2025. С. 509-511.

14. Козир Ю. Р. Блокчейн-технології як інструмент розвитку ринку електронних платежів в Україні. Актуальні проблеми сучасної науки : матер. XII міжнар. наук.-практ. конфер. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2025. С. 601-602.

15. Козир Ю. Р. Державна політика розвитку ринку електронних платежів у воєнний та повоєнний періоди. *Advanced Discoveries of Modern Science: Experience, Approaches and Innovations* : матер. IX міжнар. наук. та теор. конфер. Амстердам, Нідерланди. 2025. С. 92–94.

16. Козир Ю. Р. Система чинників розвитку українського ринку електронних платежів. Традиційні та інноваційні підходи до наукових досліджень : матер. X міжнар. наук. конфер. Луцьк. 2025. С. 62–64.

17. Козир Ю. Р. Напрями розвитку ринку електронних платежів в Україні. Глобальні виклики та інновації: шляхи розвитку сучасної науки : матер. V міжнар. наук. конфер. Одеса. 2026. С. 74-76.

18. Козир Ю. Р. Передумови функціонування електронних платіжних систем. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : матер. V міжнар. наук.-практ. конфер. Херсон – Хмельницький. 2023. С. 502-504.

19. Козир Ю. Р. Модернізація платіжних систем. Актуальні проблеми обліково – аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю : матер. XI міжнар. наук.-практ. Інтернет-конфер. Мукачево. 2023. С. 227-229.

20. Козир Ю. Р. Системна трансформація електронних платіжних систем. Актуальні проблеми сучасної науки : матер. XI міжнар. наук.-практ. конфер. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2024. С. 644-645.

21. Козир Ю. Р. Електронні розрахунки у забезпеченні ефективного функціонування національної платіжної системи. Модернізація економіки: сучасні реалії, прогнозні сценарії та перспективи розвитку : матер. VI міжнар. наук.-практ. конфер. Херсон – Хмельницький. 2024 С. 338-340. (0,15 д. а.).

22. Козир Ю. Р. Економічна природа електронних платіжних інструментів. *Scientific forum: theory and practice of research* : матер. VI міжнар. наук. та теор. конфер. Валенсія, Іспанія. 2024. С.11-13.

23. Козир Ю. Р. Електронні платежі в системі макроекономічної безпеки. Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю : матер. XII міжнар. наук.-практ. Інтернет-конфер. Мукачево. 2024. С. 260-262.

24. Козир Ю. Р. Електронні гроші в системі національних платіжних інструментів. Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю : матер. X міжнар. наук.-практ. Інтернет-конфер. Мукачево : 2022. С. 105-107.

25. Козир Ю. Р., Рибчук А. В. Розвиток платіжного середовища е-комерції. Актуальні проблеми сучасної науки : матер. X міжнар. наук.-практ.

конфер. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка, 2023. С. 413-414.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та 5 додатків, які розміщено на 22 сторінках. Загальний обсяг роботи – 285 сторінок, в тому числі 238 сторінок основного тексту. Робота містить 23 рисунки та 12 таблиць.

Структура роботи та її оформлення відповідають вимогам, що ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

У ході обговорення дисертації до неї не було висунуто зауважень щодо самої суті роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Козира Юрія Руслановича на тему «Державне регулювання розвитку ринку електронних платежів в Україні» є завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагомe теоретичне і практичне значення. Дослідження виконане здобувачем особисто, отримані результати свідчать про достатній рівень наукової підготовки автора. Козирем Ю. Р. зроблено значний науковий внесок у вирішення питань, які мають важливе значення для економічної науки і практики. Дослідження містить обґрунтовані і достовірні висновки та пропозиції. За змістом та оформленням робота відповідає встановленим вимогам.

Представлена дисертаційна робота Козира Ю.Р. відповідає спеціальності 051 «Економіка» та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дисертаційна робота Козира Юрія Руслановича на тему «Державне регулювання розвитку ринку електронних платежів в Україні» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 – «Економіка».

Головуючий на засіданні:

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри математики
та економіки

 Олександр СВІНЦОВ

